

prax. l. c. 34. n. 7. Sarmien. lib. 1. Selectar. c. 8. Radin. de maiestate Principum, n. 175. Surd. supra n. 31. Marta de iurisd. 4. p. cent. 1. cas. 1. a. n. 33. & supra, Vide optime Grassis de effectib. cler. effect. 2. a. n. 130. & 131.

70 Et ex hac ratione premissa, ut Princeps supremus in temporalibus alium non recognoscens teneatur exhibere, & prestare suum auxilium, & protectionem Ecclesiasticis personis oppressis, & violenter a suis iudicibus affectis sequitur, ut manus Regia murus sit Ecclesie, ita eleganter Bellug. in specul. Princip. rubr. 11. §. tractandum, & est text. in l. 1. tit. 3. lib. 2. recopil. ibi Y a los Reyes, y Principes encomendo Dios la defension de la santa Madre Iglesia, &c. cui convenit l. si quis in hoc genus, §. si que, C. de sacros. Eccles. ibi: Sit cunctis laudabile factas Sacerdotibus injurias, veluti crimen publicum prosequi. l. Episcop. C. de Episc. audien. Mart. de iurisd. 1. p. c. 49. a. n. 15. ubi citat l. Sanctissimarum, prope fin. C. de Episcop. & cler. ubi Justin. mandat, omnibus subditis imperio sub poena, ut auxilium, & opem ferant Ecclesiasticis personis, text. etiam in c. cum ad verum 96. dist. text. in c. Maximianus Episcopus 23. q. 3.

71 Ac ideo omnes Principes temporales tenentur ex debito officii impartiri brachium, auxilium, & protectionem Ecclesiasticis personis, quia ipsi dicuntur Romanæ Ecclesie defensores, ideo Catholicam religionem armis defendere tenentur, cap. boni Principes 96. distinct. cap. tributum, cap. Principes 23. q. 8. cap. Christian. 23. q. 1. & probatur etiam in clem. 1. de iur. iur. ubi jurant ad iutores Ecclesie Catholice, prout late prosequitur multa adducens Marta, de iur. p. 1. cap. 49. fol. 144. & attributum Principis in protegendo vi oppressos, præsertim procedere in Ecclesiasticis personis vi oppressis, dixit Mart. de iurisd. d. 1. p. cap. 48. sub n. 26. reddens rationem, quia res, & personæ Ecclesiasticæ nequam in tuto esse possunt, nisi eas & Regia, & sacerdotalis regat potestas, cap. res 23. q. 5. cap. fin. 95. d. quapropter Rex recte dicitur oppressorum recursus, ut in lib. Regum cap. 22.

72 Reges itaque, Principes & Imperatores debent tueri Ecclesiam universalem, ac singulas omnes Ecclesias, & Ecclesiasticam libertatem, quia ad hoc sunt in terris dati a Deo, ut per text. in cap. ab Imperatoribus 23. q. 3. & per alia jura firmat Cardin. Tusc. practic. conclus. litera R. conclus. 333. num. 10. & quod defensio potius conveniat Ecclesie, & Ecclesiasticis personis, quia arma non exercent, quam aliis, & ideo quoddam Principes temporalis teneatur Ecclesiam, sive particularem, sive universalem, tueri, probat Marc. Anton. Genueensis tract. de Eccles. seu praxis Eccles. q. 63. n. 2. & 3. ubi quod ad hoc auxilium, & protectionem exhibendam jurat Imperator ex clem. 1. de iur. iur.

73 Hinc est, quod Reges Hispania, & ceteri Catholice reipublice supremi Principes sunt protectores decretorum Concilii Tridentini. ut eo patet in sess. 25. cap. 20. ibi, ad pietatem, religionem Ecclesiarumque protectionem existant. Et constat ex d. l. fin. C. de summa Trinit. & fide Cathol. & anth. quomodo oport. Episc. col. quibus dicitur, Regiam potestatem ad hoc inter cetera esse institutam, ut Sanctorum Patrum decreta saluberrima, executioni demandari faciant, & inviolabiliter observari; docet Bellarmin. l. 3. cap. 18. de laicis, fol. 1343.

74 Et hanc ob fundamentalem, rationem, eleganter resolvit Anton. Cuchus lib. 2. institut. major. tit. 3. de Concilio Oecumenico, n. 36. quod Principes possunt per se, & suos legatos interesse, & assistere dicto Concilio, propter quietem, & tranquillitatem, ne respublica turbetur tanquam Christianæ religionis protectores, cujus hæc sunt verba ibi; Eruntque hæc Principum secularium partes præcipue, ut Concilii quietem, & tranquillitatem autoritate, ac, si opus fuerit, armis tueantur, foveant, & tegant, turbatores longè submoveant, cui sit pax, & disciplina Ecclesie solvatur, ille à Principibus

rationem sit exacturus, qui eorum potestati suam Ecclesiam commendavit.) Et quod sic observatum fuit in Conciliis Hispania celebratis, ut in eis ad ejus protectionem adlitterit Regum autoritas, singulorum Conciliorum verbis, & testimonio comprobatur, & latius prosequitur Ceval. in tractat. de cognitione per viam violentie, in proemio, cap. 9. a. num. 70. cum sequentibus. Sed præceteris multis citatis rationibus, & autoritatibus exornat Valdes. in tractatu de dignitate Regis Hispania, cap. 1. per totum, & num. 8. Convocator. Concilii Tridentini IV. sess. 16. Eugubinus, de reparatione fidei, lib. 5. signo 13. cap. 8. cum sequentibus.

Si enim ex d. l. hoc genus. §. si que. C. de sacros. Eccles. 75 & Mart. supra cunctis sit licitum injurias, & oppressiones factas Sacerdotibus, (ut jus publicum) vindicare, & prosequi, quanto magis ipsi Regi hoc permittendū, cui proprium officium est, vi oppressos liberare, & ad hoc, regimen à Deo fuit concessum, ut supra diximus, cuique principaliter interest, ne huiusmodi oppressiones fiant, probatur text. in l. 2. tit. 10. p. 2. ibi: Que pues el Principe es cabeza de todos, que se debe deder del mal, que recibem assis como de sus miembros, y que entouces sera sumuro, y amparo de todos. & l. 2. tit. 1. p. 2. ibi: Como quier que sea Senor de todos los del Imperio, para ampararos de fuerça è mantenerlos en justicia, & probatur in l. 26. tit. 14. p. 2. ibi: El Rey es cabeza, vida, y mantenimiento de los vassallos, y el quien no sirviese a su Rey, quitaria a Dios su Vicario, y a al Reyno su cabeza, y al pueblo su vida.

Principes enim sunt tutores reipublicæ, ut dicit Seneca lib. 1. cap. 4. de clement. ad Neronem, & Franc. Top. tract. de potest. Princ. secul. §. 5. num. 36. Plinius Secund. lib. 10. Epist. si enim tutor est, debet ei tutela definitio quadrare, de qua in §. 2. Inst. de tutel. ibi: Est autem tutela (ut Servius definit) vis, ac potestas in capite libero ad tuendum eum, qui per atatem se defendere nequit, &c. ergo Rex tenetur tam clericos, & Ecclesias, quam laicos tueri, cum sint pars, membra, & cives reipublicæ temporalis, quæ sub tutela Regis est; imò & Principes vassallos uti filios, & nepotes tractare debet, Joan. de Platea in l. neminem, in fin. C. de decurionibus lib. 10. glof. in l. moveor, C. de serv. expor. Rolan. à Valle cons. 1. n. 114. lib. 1. Cravet. consil. 9. num. 33. & cons. 241. n. 8. Tusc. ubi proxime, num. 26. Princeps insuper supremus iudex conservator dicitur, ad tollendas violentias, & injurias notorias suorum vassallorum, ita eleganter Tuschus in tract. de visitatione, cap. 31. num. 5. ibi: Rex est iudex conservator suorum vassallorum, ut nemini injuria fiat, & ne aliis injuria inferatur. Conservatoris enim officium est violentias, & injurias notorias tollere, & reprimere, text. in cap. 1. & cap. fin. de off. delegati, in 6. Concil. Trident. sess. 1. cap. 5. & cap. 14. de quo latius erit agendum infra §. p. c. 6. & melius probatur ipse Tuschus in lib. 2. cap. 21. num. 15. & 16. ex Grama. decis. 78. & alii, quem sequitur novissimè Moneta in tract. de conservatoribus, cap. 3. sub num. 2. ubi alia adducit in proposito, ut Princeps dicatur conservator suorum vassallorum. Et quod Principes teneantur defendere à violentiis iudicibus Ecclesias, Ecclesiasticasque personas, jure naturali, divino, canonico, & consuetudine immemoriali, probabimus in sequenti Preludio, quoniam ut supra diximus, ex Belluga, manus Regia murus est Ecclesie, pax clericorum, salus populū, vita vassallorum, caput subditorum, tutor reipublicæ, propugnaculum, & præsidium Christianæ religionis.

PRÆLUDIUM III.

SUMMARIUM.

78 Princeps temporalis supremus omni jure naturali, divino, & positivo, & consuetudine immemoriali tenetur

à violentiis personas Ecclesiasticas sibi subditas protegere.

79 Verba l. 36. recop. por derecho, de naturali intelligit, & defendit author.

80 Jus naturale dicitur, ne alicui in iudicio, & extra iudicium vis fiat.

81 Appellatio, quatenus est defensio, à jure naturali provenit.

Appellatio non denegatur excommunicato, quia est defensio, ibid.

Formalitas, & solemnitas appellationis est inducenda à jure positivo, ibid.

82 Appellatio est præsidium innocentia inventa ad subveniendū oppressis, & corrigendam iniquitatem iudicis. Ecclesia Romana est refugium omnium oppressorum, ibidem.

83 Recursus ad Regem pro violentia tollenda à nemine impediri valet cum sit species defensionis.

84 Prohibita appellatione non censetur prohibitus recursus.

Regius recursus dicitur charitativum auxilium, ibid.

85 Cuilibet licet vim repellere, & oppressus de facto potest jus dici iniuste volenti sententiam exequi, non obstante sua legitima appellatione resistere.

86 Potestatis magis interest conservatio recursus ad Regem pro tollenda violentia, facta à iudicibus Ecclesiasticis, volentibus in contemptum appellationis ad summum Pontificem interpositæ, exequi sententiam indebitè.

87 Pro defensione sui vel suorū potest quis convocare famulos, servos, vel amicos, & extraneos, si aliter non possit se tueri.

88 De jure naturali est oppressis concessum ob propugnanda violentiam supremorum potentiam invocare. Ex debito sui officii & charitatis tenetur Rex prestare auxilium oppressis, ibid.

89 Quando aliquid fieri licet propria autoritate, ut vim repellere, multo magis id licet facere per iudicem, etiam incompetentem.

90 Ubi quis potest de facto iudicis Ecclesiastico exequi volenti sententiam non obstante legitima appellatione, resistere, urbanus faciet, recurriendo ad regium Consilium, ut violentia tollatur, ex Rota resolvit Author.

91 Exemptio Clericorū à potestate, & jurisdictione temporalis in eorum utilitatem, non in damnum, & detrimentum eorum introducenda, ut oppressi per iudices Ecclesiasticos non prohibeantur recurrere ad Regem pro violentia tollenda.

Concurrentibus ex uno jure positivo, & ex altero jure naturali & divino, prævalet jus divinum & naturale tanquam potentius, ibid.

92 Sese in Epistola ad Regem à n. 112. 113. & 114. reprehenditur ab Authore, ibid.

92 Text. in cap. dilecto, de senten. excommun. lib. 6. declarat Author.

Princeps temporalis in defectum jurisdictionis Ecclesiasticæ tenetur auxilium suum prestare, ibid.

93 & 94 Potestas secularis tenetur negare auxilium imploratum à iudice Ecclesiastico pro executione sententia appellabilis, & à qua legitime appellatum est etiam si appellatio non sit admissa à superiore iudice Ecclesiastico, & de hoc constat seculari, dummodo de jure deberet admitti.

95 D. l. 36. recop. in illis verbis post derecho, interpretatur de divino ab Authore, & plures sacre pagine loci referuntur.

Princeps an peccet negando auxilium vi lentia, remissive, ibidem in fin.

96 D. l. 36. ibi por derecho, ut de canonico etiam intelligatur, tradit Author.

Cum de uno disputatur, cetera supponi debent habilia, ibidem.

97 C. Regum officium; declaratur. Salgado de protect. Reg.

Potestas cognoscendi per viam violentie est de regalibus, & reservatis Principi superiori in signum supremæ potestatis, ibidem.

Suprema Regia tribunalia Principem representant, & ideo eis hæc potestas cognoscendi commissa est, ibid.

98 Lex loquens cum aliqua qualitate ad sui intellectum trahit omnes alias que in illo propositio simpliciter, aut generaliter loquantur.

Ad ea que frequentius accidunt jura adaptantur, ibid.

Defensio & protectio Clericorum, est causa pia, ibid.

99 C. Princeps seculi 23. q. 5. declaratur.

100 Propter locorum distantiam, aut magnam difficultatem remediū consequendi, adeo ut ad superiorem recurri non possit, multa prohibita permittuntur. Ex mora regulariter periculum oritur, ibid.

101 Longinquitas accurrendi Romam dicitur, quando locus est ultra Italiam.

102 Civitas oppressa potest alteri Domino se tradere defendendam.

103 Necessitas caret lege, & legem non admittit, & illicitum licitum facit; iudicem incompetentem facit legitimum, alteratque præcepta, etiam divina, & alia huiusmodi.

104 Rex potest adiri data iudicis Ecclesiastici superioris remissione.

105 Recursus ad suprema tribunalia pro tollenda violentia nititur maxima utilitate, ut experientia demonstrat.

Innocentes gravissimè opprimerentur à iudicibus Ecclesiasticis, cum longè distet Curia Romana, si hoc non poterentur auxilio regio, ibid.

106 Negantes auxilium vi oppressis videtur quodammodo Christum Dominum nostrum persequi. Regis auxilium implorare contra detinentes decimas, licitum est, ibid.

107 Reges & Imperatores tenentur prestare auxilium Ecclesie.

108 In Lusitania non solum Regii auditores, sed quilibet Prætor Regie Coronæ in sua provincia cognoscit de violentia inter Ecclesiasticos de consuetudine, observaturque decisio textus in c. petimus 11. q. 1.

109 C. Administratores 23. q. 5. declaratur.

110 C. Christiani 11. q. 1. declaratur.

Violentia est inimica legibus, ibid.

111 C. Filiis vel nepotibus 16. q. 7. declaratur.

112 C. Quidam Monachi 16. q. 1. declaratur.

113 L. fin. C. de summa Trinitate, & fide Cath. declaratur.

Manus Regia manus est Ecclesie, ibid.

Reges defensores Ecclesie, & religionis appellantur, ibidem.

114 Iudex ordinarius tenetur suos subditos defendere. Res est ordinarius in suo Regno, cum omnes jurisdictiones ab eo effluerint, ibid.

115 Licet Clericis auxilium legis Imperialis assumere, sicut & Imperatorem ipsum & Principem, tanquam legem vivam.

116 Ecclesiasticis iudicibus exequi volentibus abusus notorios à se factos violenter resistitur per privatum personam.

117 Abusus notorius dicitur quoties in actu, qui geritur, usus nullus est ibidem in exemplis.

118 & 119 Recursus violentia iuribus Regis fundatur, & omnis juris consonus est pluribus Authoribus.

120 L. 36. tit. 5. lib. 2. recop. verb. por costumbre immemorial declarat Author.

Aliud est requirere jus, aliud acquisitum conservare, ibidem.

Consuetudo immemorialis, de qua in d. l. 36. est declarativa, & inductiva formalitatis, & modi defensionis extrajudicialis, observari per longum tempus, ibid.

- A*etus determinatio ubi non apparet, à consuetudine regulatur, *ibid.*
- 122 Sicut lex positiva interpretatur legem divinam, ita & consuetudo.
- Recurfus violentia ex immemoriali tempore indubitanter efficitur, *ibid.*
- Opinio Doctorum, cui vel consuetudo adhaeret, preferenda est, *ibidem.*
- 123 Consuetudo est legum interpret.
- 124 Principes Hispaniarum non nisi cognitione violentiarum nisi in specie l. 36. tit. 5. recop. per tempus immemorabile, non impediuntur, quin possint in aliis causis violentiae, & oppressionis, uti circa immemorabilem, ut etiam consuetudo extendatur ad alias.
- Quando adest jus & causa universalis per usum partis conservatur jus in toto, & consuetudo in parte extenditur ad totum genus illius speciei, *ibid.*
- 125 Consuetudo immemorialis sufficiens erat ad procedendum per Principes, in causa violentiae.
- 126 Consuetudo immemorialis habet vim tituli privilegii, ac veritatis, & similia attributa.
- 127 Clerici exempti in spiritualibus jure divino, in temporalibus tamen positivo.
- 128 Consuetudo concedens laicis jurisdictionem in Clericos generaliter, licet non valeat, valet tamen consuetudo particularis respectu alicujus casus particularis.
- 129 Consuetudo potest distinguendo, & declarando limitare jus divinum.
- 130 Quod potest acquiri privilegio, potest etiam consuetudine immemoriali.
- 131 Pontifex potest in certis casibus ob aliquam justam causam concedere laico privilegium cognoscendi de Ecclesiasticis personis, *ibidem.*
- 132 Consuetudo immemorialis prescripta, cum qua concurrerit fama privilegii, habet vim privilegii Papalis.
- 133 Si cum immemoriali, & fama, concurrat probatio Principis habentis majora alia privilegia super Ecclesiis, praesumitur justo principio fuisse introductam.
- 134 Pralati ante Episcopatum, & pralatarum possessionem jurant Regi fidelitatem.
- 135 & 136. Princeps Hispaniarum sive Rex habet facultatem presentandi Episcopos, & beneficia consistorialia, quae alias erant Pontifici reservata, & monasteria virorum remissive, & percipiendi partem seu tertiam decimarum.
- 137 & 138. Consuetudo cognoscendi per viam violentiae est inducitur per Clericos & laicos, & ideo mixta nuncupatur Clericorum, & laicorum, & habet magnos effectus.
- 139 In consuetudine immemoriali cognoscendi per viam violentiae concurrunt scientia tacita, & expressa Pontificis.
- 140 Scientia officialium in praescriptione jurisdictionis Principum, Pontificum, vel Dominorum, eis praesudicat, & sufficiens est, ut eis praesudicium causetur.
- 141 Multi Pontifices ex Hispaniarum Regnis, qui habuerunt scientiam cognitionis per viam violentiae.
- 143 & 144. Recursus ad Regem per viam violentiae approbatus pluribus Rota decisionibus.
- 145 Recursus praedictus expresse approbatus à Pontifice est.
- 146 Recursus violentiae non damnosus libertati Ecclesiasticae, sed utilis dicitur.
- 147 Privilegium laicorum Clericis utile, praesumitur à Papa approbatum.
- 148 Patientia & tolerantia Romanorum Pontificum, vel alterius Principis impedire potentis, inducit dispensationem, & confirmationem.
- 149 Si Clericus possideat duas Ecclesias sciente, & patiente Pontifice supersite, inducitur ex tali patientia unio dictarum Ecclesiarum & poena remissio.
- 150 Tolerantia in eo quod à jure naturali non prohibetur, pro expressa dispensatione habetur.

- 151 Praesumptus consensus ex scientia, & non contradictione, cum temporis diuturnitate inducitur, consensu expresso fortior reputatur.
- 152 Consuetudo immemorialis hujus recursus violentiae ab initio quo meum & tuum sibi usurpare coepit est.
- 153 Consuetudo immemorialis non censetur comprehensa in qualibet Pontificia dispositione, ubi consuetudo subblata est.
- 154 Concil. Trident. sess. 22. de reform. cap. 8. declaratur.
- 155 Subblata potestate seu recursu violentiarum ad Principes seculares, magna reipublica calamitates insurgent.
- 156 Consuetudo immemorialis cognoscendi de violentiis ab omnibus approbata Doctoribus.
- 157 Reges Christianissimi & sanctae Sedi Apostolicae obediens non tolerarent consuetudinem cognoscendi de violentiis ab Ecclesiasticis perpetratis, si injustitiam contineret, nec est praesumendum.
- 158 Coram iustitia Aragonum in Camera sui Consilii fuisse congregatos triginta & septem adv. catos ex gravioribus Regni, & consultos fuisse super recursu, & formis ne pendente appellatione violententer attententur à iudice Ecclesiastico, & ab omnibus sine scrupulo justum videri resolutum.
- 159 Cognitio extrajudicialis per viam violentiae non est nova in Regnis Hispania introductio, sed in omnibus Regnis & Christiana religionis provinciis hac agitur defensio.
- 160 In Regno Portugalliae id servatur.
- 161 In Regno Borgiae idem.
- 162 In Senatu Neapolitano.
- 163 In Regno Francia.
- 164 In Regno Aragonum.
- 164 In Regno Navarrae.
- 166 In Regno Sabaudiae.
- 167 In Regno Catalauniae.
- 168 In Senatu Sibusiano.
- 169 In Senatu Pedemontano.
- 170 In Senatu Milanensi.
- 171 & 172. In Regno Galliciae non solum cognoscitur per viam violentiae à iudicibus Ecclesiasticis, nec deferentibus iustis appellationibus; sed etiam de omnibus possessionibus super rebus Ecclesiasticis, seu spiritualibus, etiam inter Ecclesiasticos, in solo tamen a Regio Senatus illius Regni prout cum aliis testatur Author, & auctoritario vocatur, & de ejus natura remissive.
- 173 Maximilianus ab Austria Archiepiscopus olim Compostellanus jam defunctus, voluit apud supremum Regis consilium autohordinario alterare, & avellere à Senatu Regio Gallico.
- 174 Duo Advocati doctissimi, quorum unus Pater Authoris laudabilis, Rogari scripserunt pro defensione decreti Ordinarii Senatus Galliciae apud Consilium contra Archiepiscopum, posteaque dicta scriptura ampliatà à quodam Senatore, simulque ab Authore.
- 175 Martinus Pontifex hanc extrajudicialem cognitionem per viam violentiae inter Ecclesiasticos approbavit.
- 176 Nulla Pontificis censura generaliter promulgata intelligitur velle derogare juri competenti Regiae majestati, tam de jure, quam de consuetudine.
- 178 Hac cognitio per viam violentiae fundatur jure divino, naturali & positivo, canonico, & civili, estque à Sede Apostolica tacite, & expresse confirmata, & consuetudine immemoriali usitata.
- 179 & 180. Doctores afferenti consuetudinem stare credendum est, maxime cum nullus Doctor contrarium affirmans invenitur.

QUAE Ecclesiasticae personae, quatenus ad protectionem tanquam cives reipublicae temporales, & pars, ac membra populi subint Principi temporali, non recognoscunt superiori in

in temporalibus, ab eo debent defendi, atque à violentiis, injuriis, & oppressionibus liberari, ac protegi, ex debito officii, ad quod tenentur, omni jure naturali, divino, & positivo, & consuetudine immemoriali, valato, frequentique usu recepto, sic enim intelligenda sunt, & merito interpretanda verba illa lib. 36. tit. 5. lib. 2. recop. superius à nobis relata n. 14. ibi: *Por quanto asspor derecho, como por costumbre immemorial nos pertenesce alcar las fuerças, que los jueces ecclesiasticos y otras personas hazen en las causas que conoscoen, &c.*

Et illa verba por derecho, de naturali intelligenda.

ET hanc explicationem, ut scilicet jure naturali, hac extraordinaria, & extrajudicialis cognitio pertineat Regi, probant omnes ferè Doctores superius citati, num. 16. exponit Olivani. de jur. fisci, c. 3. num. 43. Sese in epistol. ad Regem. n. 70. in 2. tom. decis. ad prin. & post hæc Cevall. in epistol. ad Regem. n. 19. in fin. & in tract. de cognitione per viam violent. in prologo, n. 45. ubi se iterum refert ad gloss. 6. n. 135. & optime explicuit lex Portugalliae quæ postquam in l. 1. tit. 9. §. 12. ordina. dixerat his verbis: *Que en estos casos, el Rey como Señor tiene obligacion de acudir, y defender à sus vassallos exponit in l. 2. tit. 16. lib. 1. ejusdem ordina. ibi: Faciendo les fuerça, non guardando les odereito natural.*

80 & c. jus enim naturale dicitur, ut alicui, nec in iudicio, nec extra iudicium violentia fiat, eamque oppressus possit licite propulsare; text. in c. jus naturale, in fin. 1. d. ibi, violentiam per viam expulsiō. l. ut vim in fin. ubi communiter Doctores ff. de iustitia & jure: clem. pastor. de re jud. text. in l. 1. ibi, vim vi repellere licere Cassius scribit, idque jus natura comparatur, apparet autem (inquit) ex eo armis repellere licere, & c. ff. de vi & vi arma. text. optimus & mirabilis ad hanc materiam; aureis literis deferendus in c. dilecte. 1. in princ. ibi, cum omnes leges, omniaque jura vim vi repellere, eundemque sese defendere permittant, & infra de sentent. excommunic. lib. 6. cap. significasti 2. de homicid. cap. 3. §. si verò, in fin. de sentent. excommunic. lib. 2. tit. 1. p. 1. ibi: *Otro si consierate este derecho natural, que jada uno se pueda amparar de los, que deshomra de fuerça les quisier en fazer, lib. 2. tit. 8. p. 7. ibi: Conatural cassa es, e nui guissada, que toda home aya poder de amparar su persona de muerte, queriendo alguna mator à el, lib. 3. tit. 16. p. 2. ibi: offendendo: ubi Gregor. latè explicat ad nostrum propositum.*

81 Et ex hoc jure naturali provenit appellatio, quatenus est defensio adversus oppressionem, injustitiam, & iniuriam, & ad subveniendum oppressis inventa, l. 1. ff. de appellat. c. omnis oppressus 2. q. 6. cap. suggestum de appellat. Doctores communiter in rubr. de appella. in decreta, praesertim Panorm. n. 6. Manr. 13. Philipp. Fran. n. 24. vers. sed tamen dubitatur. Bilsiguet. decis. fin. n. 3. de appella Soci. consil. 39. cap. primo, n. 9. lib. 4. Alexander. consil. 113. viso themate. num. 5. lib. 5. Marant. in specul. 6. p. in verbo & quandoque appellatur, num. 247. fol. 496. Paz in praxi, in proemio, 6. part. tom. 1. numero 6. & 7. Scaccia de appella. quest. 16. n. m. 4. & in eadem q. 16. limita. 1. à numero 21. & quest. 3. sub num. 1. Damauder. in prax. cap. 229. numero 3. Rebuff. n. 2. tom. de rescript. in praefatione, numero 161. Covarr. in practica, cap. 23. numero 6. Penel. in reperi. lib. 2. Cod. de resc. n. vendit. 1. p. rubr. cap. 2. numero 2. quæ quatenus est defensionis species, non denegatur, etiam excommunicato, Scaccia d. numero 21. vers. primo quia, & plurimos citat quest. 5. num. 5. vers. extende tercio, qui omnes probant, appellationem quoad substantiam esse de jure naturali inductam, quatenus continet defensionem, quoad ejus tamen formalitatem, & solemnitatem esse de jure positivo: ubi disputant, quando per Principem

Salgado de protect. Reg.

tolli potest appellatio; tandem dicitur fundamentum popularis libertatis, & defensionis naturalis: ita tenet Marta de jurid. 1. part. 43. à numero primo.

Appellatio igitur est praesidium innocentiae, text. in 82 d. cap. cum speciali, §. porro, ibi, ad praesidium innocentiae, optime in proemio, tit. 23. p. 3. & est inventa ad subveniendum oppressis, & corrigendum iniquitatem iudicis, scribit Socin. in cons. 39. cap. 1. numero 9. lib. 4. Rebuff. tit. de appellatio. in praefatione, n. 17. & sequentibus, tom. 2. Scaccia, de appellat. qu. 3. sub n. 1. Casar. Contar. in l. unica, in ratione dubitandi, num. 3. & 5. C. si de momenta, poss. & Divus Bernard. testatur in lib. de consideratione ad Eugenum, appellationem esse grande, & generale bonum mundo, idque tam necessarium hominibus, quam Sol mortalibus: nam Sol iustitiae est paudens, & redarguens opera tenebrarum, & Ecclesia Romana ad hunc effectum est refugium omnium oppressorum, instar David Regis, qui dicebatur oppressorum recursus, lib. 1. Regum cap. 22. Omnis qui opprimebatur à Saule, recurrebat ad David, & habetur in c. ad Romanam 2. q. 6. ubi ad Romanam Ecclesiam ab omnibus, maxime tamen ab oppressis appellandum, & concurrendum est, quasi ad matrem, ut ejus uberibus nutriantur, autoritate defendantur, & à suis oppressionibus releventur, textus etiam in d. cap. omnis oppressus, eadem causa & quaestione.

Qui quidem recursus, cum sit species defensionis naturalis, à nemine impediri potest. Minodorus decisione 27. numero 2. optime dicit Marta de jurisdictione. 4. part. centu. 1. casu 56. num. 6. vers. tamen non possit, ex quo inferas quod in nostris terminis probat nonnulli, Torre Blanca in tractatu de magia, lib. 3. cap. 26. numero 5. & sequentibus, quod hæc cognitio violentiae, cum fundetur in jure naturali immutabili, tolli non potest, ex qua etiam doctrina rectè inferat Doctor Marta, & Minodorus locis citatis, quod prohibita appellatio, non censetur prohibitus recursus, idem Minodorus in decisio Neapolitan. 42. Abb. in cap. 1. de rescript. & latè per Lancelot. de attentat. tit. de attentat. pendente recursu, cap. 19. ubi num. 21. post alios testatur hanc esse magis communem opinionem, & per Menoch. etiam de arbitra. judic. lib. 1. quest. 70. Igitur iudicibus ecclesiasticis impediendum est hunc recursum ad sanctam Sedem Apostolicam, tam salubri remedio, & auxilio uti, adversus iniquitatem suæ sententiae, & in contemptum ejusdem sedis, denegando delationem legitimam, & justissimè poterit Princeps supremus, & ejus tribunalia resistere, vim repellere, & violentiam propulsare, imò ad id tenetur occurrendo oppressioni ex debito officii, & charitatis, cujus auxilium charitativum dicitur. Ozasc. decis. 116. Sese de n. 8. & 3. n. 20. & profitentur Doct. supracit. n. 16.

Quod & ex eo probatur, nam si ex principio juris naturalis cuilibet permittentis sui, ac suorum defensionem, & vim vi repellere, ut à principio hujus tertii præludii, potest oppressus de facto resistere iudici injuste & debite exequi tentanti suam sententiam, legitima appellatione suspensam, ut tradunt Bald. in l. ad dictos, n. 2. C. de episcopali audient. Abb. in c. si quando, n. 2. & Fel. n. 2. vers. fallit primo, Decius, n. 13. Bellamera, n. 1. vers. tertio, de off. delegati, per text. & ibi B. in l. prohibitum, C. de jur. fisci, lib. 10. & Barthol. Humad. in l. 3. tit. 1. p. 2. gloss. 5. n. 2. ad med. Alphons. Azeved. in l. 2. tit. 11. ex n. 3. l. 2. nova recop. Avil. in c. 3. prax. in gloss. in verbo jurisdictione, n. 13. in fin. pulchre Lancel. de attent. 2. p. cap. 12. ampliatio 20. & in limit. 1. n. 100. p. 218. Marant. in disp. 1. n. 38. Farin. in tract. crimin. q. 32. n. 88. & q. 33. n. 108. Carned. in quaestibus Canonice.

B 3 p. 45.